

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Václava Novotného a JUDr. Lenky Matyášové v právní věci žalobce: **H. K.**, zast. advokátem JUDr. Beno Jeřábekem, se sídlem Kurzova 2375/21, Praha 5, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, o udělení azylu, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 22. 10. 2004, č. j. 10 Az 3/2004 – 27,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Kasační stížností brojí stěžovatel proti výše označenému rozsudku soudu, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 1. 12. 2003, č. j. OAM-2627/VL-11-BE07-2002, kterým mu nebyl udělen azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky ve znění pozdějších předpisů; současně bylo rozhodnuto, že se na něj nevztahuje překážka vycestování podle § 91 citovaného zákona. V kasační stížnosti uplatňuje stěžovatel důvod ve smyslu ust. § 103 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (s. ř. s.). Namítá, že soud nesplnil svoji povinnost zjistit skutkový a právní stav věci. Uvádí, že v zemi jeho původu je ohrožen na zdraví a životě přímo od orgánů státu, jako je např.

policejní složka OMON, a to pro svoji politickou činnost. Roznášel politické letáky a pro své výroky na adresu prezidenta byl policií napaden. Uvedl, že je diskriminován, ohrožen na životě, podroben opatřeními působícími psychický nátlak. Tato jednání proti stěžovateli jsou ze strany státních úřadů Běloruska trpěna. Stěžovatel poukazuje na rozsudek ESLP ve věci Cruz Varas z roku 1991 a rozsudek ve věci Vilvarajah z roku 1991, kdy vyhoštění žadatele o azyl smluvním státem může založit v této věci odpovědnost smluvního státu z titulu Úmluvy na ochranu lidských práv a svobod, pokud existují vážné a prokazatelné důvody k obavám, že dotčená osoba bude v zemi vystavena reálnému riziku být mučena nebo podrobena nelidskému a ponižujícímu zacházení. Žalovaný pochybil, hodnotil-li důvody pro překážku vycestování shodně s důvody pro udělení azylu. Stěžovatel navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek Městského soudu v Praze zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Současně požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Žalovaný správní orgán popřel oprávněnost podané kasační stížnosti, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu, tak i rozsudek soudu byly vydány v souladu s právními předpisy. V dalším odkazuje na správní spis, z něhož vyplývá, že stěžovatel v průběhu řízení neprokázal, že by byl pronásledován ve smyslu ust. § 2 odst. 6 zákona o azylu; roznášení letáků opozice ani zadržení jeho osoby v souvislosti s jeho výroky na adresu prezidenta ani propuštění ze zaměstnání nelze považovat za pronásledování ve smyslu cit. ustanovení, neboť nedosahovaly takové intenzity ani charakteru. Správní orgán se domnívá, že skutečný stav věci zjistil spolehlivě. Žalovaný navrhuje, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl.

Nejvyšší správní soud posoudil v první řadě nezbytnost vydání rozhodnutí o návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti dle § 107 s. ř. s. a dospěl k závěru, že o něm není třeba rozhodovat, neboť se jedná o věc, která byla vyřízena v souladu s ustanovením § 56 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. přednostně.

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadené rozhodnutí Městského soudu v Praze v mezích důvodů uplatněných ve smyslu ust. § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Ze spisového materiálu vyplynulo, že stěžovatel požádal o udělení azylu dne 18. 5. 2002, v žádosti uvedl, že byl propuštěn z práce zřejmě proto, že pomáhal roznášet letáky, ve výpovědi bylo ale uvedeno, že pil; potom si nemohl najít práci. V roce 2001 pronesl poznámku proti Lukašenkovi, a za to byl příslušníky OMON zbit. O azyl žádá dále z důvodů špatné situace v Bělorusku a z důvodu legalizace pobytu v České republice.

V pohovoru konaném dne 11. 7. 2003 vedeném na žádost stěžovatele v ruském jazyce dále uvedl, že o azyl žádá z politických a ekonomických důvodů. Nelíbí se mu politická situace v Bělorusku. Po poznámce při oslavách Dne mládeže pronesl na veřejnosti poznámku týkající se Lukašenka, poté mu zaměstnavatel navrhl, aby dobrovolně odešel z práce, podepsal výpověď, poté již nemohl najít zaměstnání. Po smrti otce zůstal odkázán s manželkou t. č. na mateřské dovolené na výživu své a manželčiny matky. Protože již jednou v České republice byl, rozhodl se sem odjet; pobýval zde tři měsíce nelegálně, poté požádal o azyl.

Poskytnutí azylu je zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky a nelze jej zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území ČR, tak

jak jsou upraveny např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR. Azyl je výjimečný institut konstruovaný za účelem poskytnutí ochrany tomu, kdo z důvodů v zákoně stanovených pocítuje oprávněnou obavu z pronásledování ve státě, jehož je občanem. Azyl jako právní institut není (a nikdy nebyl) univerzálním nástrojem pro poskytnutí ochrany před bezprávím, jakkoli surovým, hrubým a těžce postihujícím jednotlivce nebo celé skupiny obyvatel. Důvody pro poskytnutí azylu jsou zákonem vymezeny poměrně úzce a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv a svobod. Institut azylu je aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů, kdy je tímto institutem chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené, třebaže i další případy vážného porušování ostatních lidských práv jsou natolik závažné, že by na ně taktéž bylo možno nahlížet jako na pronásledování.

Dle § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.

Dle § 13 zákona o azylu se rodinnému příslušníkovi azylanta, jemuž byl udělen azyl podle § 12 nebo § 14, se v případě hodném zvláštního zřetele udělí azyl za účelem sloučení rodiny, i když v řízení o udělení azylu nebude v jeho případě zjištěn důvod pro udělení azylu podle § 12. Rodinným příslušníkem se pro účely sloučení rodiny podle odstavce 1 rozumí manžel azylanta, svobodné dítě azylanta mladší 18 let, nebo rodič azylanta mladšího 18 let. Předpokladem udělení azylu za účelem sloučení rodiny manželu azylanta je trvání manželství před udělením azylu azylantovi.

Dle § 14 zákona o azylu jestliže v řízení o udělení azylu nebude zjištěn důvod pro udělení azylu podle § 12, lze v případě hodném zvláštního zřetele udělit azyl z humanitárního důvodu.

V daném případě, kdy stěžovatel žádost o udělení azylu odůvodnil svoji tíživou ekonomickou situací, politickou situací ve své vlasti a snahou legalizovat svůj pobyt v České republice, aniž by jakkoli zmiňoval své pronásledování za uplatňování politických práv, případně hrozbu pronásledování z důvodů rasy, náboženství, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání politických názorů ve státě, jehož je občanem, žalovaný správně vyhodnotil situaci, následkem čehož nebyl stěžovateli azyl podle ustanovení § 12 azylového zákona udělen. Obavy o zaměstnání nejsou z tohoto hlediska relevantní a nezakládají statut uprchlíka ve smyslu mezinárodního práva ani české právní úpravy. Relevantním důvodem pro udělení azylu není bez dalšího skutečnost, že stěžovatel byl při jediné akci za své poznámky na adresu prezidenta napaden; zásah státní moci není výjimečným jevem a provází masové demonstrace obecně. Jednání vůči stěžovateli nebylo takového charakteru a takové intenzity, aby je bylo možno považovat za pronásledování ve smyslu zákona o azylu.

Politická situace, která v Bělorusku panuje, postihuje většinu obyvatel a ačkoli je odchod stěžovatele z vlasti a přání žít a pracovat v České republice lidsky pochopitelný, neimplikuje automaticky povinnost státu udělit azyl. Poskytnutí azylu je zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky a nelze je zaměňovat s jinými legálními

formami pobytu cizinců na území ČR, tak jak jsou upraveny např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR.

Soud ve správním soudnictví přezkouvává rozhodnutí správního orgánu z hlediska jeho zákonnosti, tzn., že zkoumá, zda správní orgán postupoval při vydání rozhodnutí v souladu s právními předpisy, přičemž vychází z právního i skutkového stavu, který existoval v době vydání rozhodnutí. Z rozsudku soudu, napadeného kasační stížností, je zřejmé, že se soud zabýval námitkami stěžovatele uplatněnými v žalobě, přičemž byl při posuzování zákonnosti rozhodnutí žalovaného správního orgánu vázán v souladu s ustanovením § 75 odst. 2 s. ř. s. rozsahem a důvody žaloby a při přezkoumání rozhodnutí vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu.

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí žalovaného bylo vydáno v souladu se zákonem, je dostatečně srozumitelným a přesvědčivým způsobem odůvodněno, pro stěžovatele z něj zcela jasně vyplývá, z jakých skutečností správní orgán a následně i soud vycházel a jakými právními úvahami se při rozhodování řídil.

Podle ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené vady řízení, spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, měl napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost.

Stěžovatel namítá, že správní orgán nedostatečně zjistil skutkový stav a soud na tomto hodnocení setrval. Tuto námitku uplatňuje v obecné rovině, aniž konkretizuje vady řízení, jichž se měl žalovaný dopustit, v čem konkrétně pochybil a v jakém směru nebyly vady odstraněny soudem, pouze nesouhlasí s hodnocením, na základě kterého mu nebyl udělen azyl a nebyla vyslovena překážka vycestování.

Správní orgán má povinnost zjišťovat skutečnosti rozhodné pro udělení azylu podle ustanovení § 12 cit. zákona jen tehdy, jestliže žadatel o udělení azylu alespoň tvrdí, že existují důvody v tomto ustanovení uvedené, případně neuvádí jen důvody ekonomické. Z žádného ustanovení zákona nelze dovodit, že by správnímu orgánu vznikla povinnost, aby sám domýšlel právně relevantní důvody pro udělení azylu žadatelem neuplatněné a posléze k těmto důvodům činil příslušná skutková zjištění. Povinnost zjistit skutečný stav věci dle ustanovení § 32 zákona č. 71/1967 Sb. má správní orgán pouze v rozsahu důvodů, které žadatel v průběhu správního řízení uvedl. V daném případě, kdy stěžovatel žádost o udělení azylu odůvodnil nemožností najít zaměstnávání, nesouhlasem s politickým režimem a touhou žít v demokratické zemi, aniž by jakkoli zmiňoval své pronásledování za uplatňování politických práv, případně hrozbu pronásledování z důvodů rasy, náboženství, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání politických názorů ve státě, jehož je občanem, žalovaný správně vyhodnotil situaci, následkem čehož mu nebyl udělen azyl. Domněnky stěžovatele stran jeho perzekuce zůstaly pouze v rovině obecného tvrzení, aniž by je sám podložil důkazy, z nichž by byla zřejmá jakákoli přímá souvislost. Důvody stěžovatelem uváděné nejsou z tohoto hlediska relevantní a nezakládají statut uprchlíka ve smyslu mezinárodního práva ani české právní úpravy.

Ze správního spisu je zcela zřejmé, že správní orgán provedl v řízení úplné dokazování, je z něj zřejmé, z jakých důkazních prostředků správní orgán při svém rozhodování vycházel. Důkazní prostředky byly řádně zhodnoceny a provedené dokazování vyústilo v řádně zjištěný skutkový stav, z něhož správní orgán při svém rozhodování o tom, zda jsou zde důvody pro udělení azylu dle § 12, § 13 odst. 1 a odst. 2 a § 14 vycházel. Stěžovatel byl v protokolu o pohovoru řádně seznámen s podklady pro rozhodnutí, přičemž mohl navrhnout doplnění důkazů z nichž správní orgán vycházel, o doplnění nežádal, ani neuvedl žádné skutečnosti, které by mohly být důvodné pro odlišné posouzení situace, než učinil žalovaný, a to zejména ve vztahu k jeho osobě a možnému pronásledování v souvislosti s naplněním podmínek ve smyslu ust. § 91 zákona o azylu.

V řízení nebyly stěžovatelem tvrzeny žádné skutečnosti, pro které by byl důvod udělení azylu dle § 13 ani humanitárního azylu dle § 14 zákona.

Ze zpráv o stavu dodržování lidských práv v Bělorusku, jimiž se žalovaný ve svém rozhodnutí podrobně zabýval, nevyplynuly důvody zakládající překážku vycestování dle § 91 zákona o azylu, spočívající zejména v tom, že by stěžovatel byl nucen vycestovat do státu, v němž by byl ohrožen jeho život nebo svoboda z důvodu jeho rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro politické přesvědčení nebo do státu, kde mu hrozí nebezpečí mučení, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu nebo kde je jeho život ohrožen v důsledku válečného konfliktu, nebo do státu, který žádá o jeho vydání pro trestný čin, za který zákon tohoto státu stanoví trest smrti a nebo by to bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky. Tvrzené obavy stěžovatele z možného jednání státních orgánů na základě ničím nepodložených tvrzení o uvěznění osob, jež žádaly v zahraničí o azyl nebyly v řízení prokázány; nemají konečně oporu ani v informacích MZV o stavu dodržování lidských práv. Stěžovatel není politicky angažovaný, nebyl v souvislosti s tvrzenými skutečnostmi trestně stíhán, i když zákon umožňuje za veřejnou pomluvu nebo urážku prezidenta udělit trest odnětí svobody. Stěžovatel rovněž neodůvodnil, z čeho dovozuje konkrétní obavy z jednání bývalého zaměstnavatele, přitom jednání ze strany zaměstnavatele nelze podřadit pod důvody relevantní pro vyslovení překážky vycestování.

Žalovaný ve svém rozhodnutí sice nesprávně uvedl, že při posuzování překážek vycestování vycházel ze stejných úvah a ze stejných informací jako při posuzování podmínek pro udělení azylu; z podrobných informací obsažených ve zprávách o zemi původu stěžovatele z nichž při rozhodování vycházel, jakož i ze spisového materiálu a z tvrzení stěžovatele samotného, je zřejmé, že se žalovaný situací stěžovatele stran naplnění podmínek dle § 91 zákona o azylu zabýval konkrétně, a to ve vztahu k jeho osobě. Městský soud rovněž v tomto směru rozhodnutí žalovaného přezkoumal a dospěl k závěru, že shromážděné informace nenaspovídají tomu, že právě stěžovatel by byl reálně ohrožen skutečnostmi zakládajícími překážku vycestování. V tomto směru je nedůvodná argumentace stěžovatele uváděnými rozsudky ESLP, neboť v případě stěžovatele nebylo prokázáno, že existují vážné a reálné důvody k obavám, že existuje reálné riziko mučení nebo nelidského a ponižujícího zacházení.

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná a proto ji dle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.) a žalovanému, který byl v řízení úspěšný, náklady řízení

nevznikly, resp. je neúčtoval. Proto soud rozhodl, že žalovanému se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 14. září 2005

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu